



چکیده

منطق حقوقی قرآن در تحکیم خانواده

The legal logic of the Quran in consolidation of the family

دکتر محمدرضا عزیزاللهی*

فرشته نوری، محبوبه پاکدل، معصومه فیاضی، محمدرضا کنعانی، آمنه خیاط زاده

1. دکتری فقه و حقوق خصوصی، استادیار دانشگاه شاهد، عضو هیئت علمی دانشگاه شاهد، وکیل پایه یک دادگستری، rezaazizi567@gmail.com, 09121516108

2. دانشجویان دانشگاه شاهد، کارشناسی ارشد فقه و حقوق خصوصی

منطق حقوق علمی است که در آن شیوه‌های صحیح استدلال حقوقی را آموزش می‌دهد. یکی از مهم‌ترین حوزه‌های مورد بحث در منطق حقوقی قرآن در ارتباط با نهاد خانواده و تحکیم بنیان آن می‌باشد. در این راستا گاهی تعارض منافع‌هایی صورت می‌گیرد که نه منطق قرآن کریم با آن سازگار است، و نه در حقوق و قوانین به این شکلی که رخ می‌دهند تعریف شده است. در خصوص تحکیم خانواده منطقی که در قرآن کریم موج می‌زند، منطقی فراگیر و بی نظیر و اعجاز برانگیز است.

کلیدواژه‌ها: قرآن کریم، منطق، حقوق، تحکیم خانواده

مقدمه

محیط خانواده کانون احساسات و عواطف است بنابراین مقیاسی که در این محیط باید به کار رود با مقیاس سایر محیط‌ها متفاوت است. در اینجا بایستی تا حدی که امکان دارد اختلافات را از طریق عواطف و هم‌چنین قطعاً احساسات توأم با منطق و عقلانیت حل کرد. قرآن کریم با آیات ژرف و عمیق اش و با منطق شفاف و ایجاد حقوق و تکالیف متقابل تأثیر به‌سزایی در تحکیم خانواده دارد. به عنوان مثال نگه داشتن عده رجعی در خانه شوهر و معلق بودن طلاق در مدت عده باعث احیاء دوباره خانواده می‌شود.

روش

این پژوهش با روش کتابخانه‌ای و مراجعه به اسناد مکتوب صورت گرفته است.

یافته‌ها

در رابطه با بحث تعدد زوجات قرآن کریم در آیه "و إن خفتم أَلَّا تقسطوا ... (نساء 3) در اسلام اصل بر تعدد زوجات نیست، ولی در برخی مواقع با توجه به اوضاع و احوال به این مسئله پرداخته می‌شود. در رابطه با بحث نکاح موقت، گزینه جنسی یکی از نیرومندترین گرایش انسانی است، و اسلام برای استحکام بنیان خانواده و جلوگیری از فحشاء آن را جایز دانسته است. در رابطه با نفقه قرآن کریم می‌فرماید "آنها را هر جا خودتان سکونت دارید و در توانایی شماست سکونت دهید" (طلاق، 7) در اسلام هر چند به ظاهر دست مرد را در طلاق همسر خود باز گذاشته ولی با مطرح نمودن مسئله داوری راه خودسرانه بودن مرد و سوء استفاده از این حق را بسته است. فلسفه عده در طلاق دارای جایگاه ویژه‌ای است. در این دوره فرد دور از احساسات و هیجانات زودگذر با عقلانیت و تصمیم‌مدبرانه باعث تحکیم بنیان خانواده می‌شود.

بحث

این مسائل و تحلیل‌ها دلیل اهمیت دادن قرآن کریم است. در مسائل مربوط به حقوق واقعی زن و بنیان خانواده نهایت دقت را به کار برده است. در رابطه با مهریه با توجه به آیه "وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ نِحْلَةً.." از مهر به عنوان صدقه یاد شده که راستین بودن پیوند زناشویی و بار حقوقی آن در جهت استحکام بنیان خانواده بیان می‌دارد. در رابطه با عده طلاق رجعی یکی از امکاناتی که اسلام برای رجوع و بازگشت قرار داده است، وضع سکونت زن در مدت عده در خانه است. زن در این مدت می‌تواند خود را بیاراید تا هم مرد و هم زن با عقل و درایت بیشتری تصمیم بگیرند، و بنیان خانواده فرو نپاشد. مهم‌ترین قواعدی که از نتایج فوق به دست می‌آید "قاعده الضرر" میباشد که یکی از مصادیق آن پیش‌بینی مسئله داوری برای جلوگیری از وقوع طلاق می‌باشد.

فهرست منابع

3. کاتوزیان، ناصر، حقوق مدنی خانواده، تهران، شرکت سهامی انتشار، 1
4. علامه طباطبایی، محمد حسین، تفسیر المیزان، ج 2
5. عبدالله جوادی آملی، تفسیر تسنیم، جلد 2
6. قرائتی، محسن، تفسیر نور، ج 2، ص 327
7. مطهری، مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام 8. عزیزاللهی، محمدرضا، فقه تطبیقی و استدلالی، ج 3

قرآن کریم

قانون مدنی

1. طباطبایی، سید محمد حسین، المیزان فی تفسیر القرآن، بیروت
2. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تهران، دارالکتب الاسلامیه